

*Załącznik
do Uchwały nr
XXXIX/279/2024
Rady Powiatu Chełmińskiego
z dnia 27 lutego 2024 r.*

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE CHEŁMIŃSKIM
NA LATA 2024-2030**

Chełmno 2024

Wstęp

W związku z wygaśnięciem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Chełmińskim na lata 2016-2023 oraz zmianą przepisów, zaistniała konieczność opracowania nowego dokumentu, odzwierciedlającego stan obecny i odpowiadającego na bieżące potrzeby mieszkańców powiatu chełmińskiego w zakresie pomocy i wsparcia mieszkańców w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Obowiązek opracowania Programu jest zadaniem własnym powiatu wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i służy ustalaniu podstawowych kierunków działań zmierzających do poprawy sytuacji rodzin doznających przemocy, a także ochrony osób i rodzin zagrożonych przemocą. Uwzględnione w dokumencie założenia zostały wypracowane w oparciu o analizę aktualnych danych oraz dotychczasowe doświadczenia podmiotów realizujących zadania w przedmiotowym zakresie.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Chełmińskim na lata 2024 - 2030 będzie kontynuacją kierunków działań wyznaczonych w latach poprzednich, z uwzględnieniem bieżących uwarunkowań, przepisów oraz potrzeb.

Przepisy, które weszły w życie 22.06.2023r. zmieniają terminologię stosowaną w ustawie – pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. Zmiana ta zapewnia właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę jako taką, w której przemoc występuje. Zarówno osobami doświadczającymi przemocy w związkach bliskich, jak i jej sprawcami są bowiem konkretne - indywidualne - osoby, a jej przyczyną nie są dysfunkcje rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Konwencja stambulska definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie.

Nowelizacja rozszerza również dotychczasowe formy przemocy domowej, a także zakres podmiotowego zastosowania ustawy. Krąg osób, na które będą oddziaływać jej zmienione przepisy został rozszerzony między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania.

Zmiany w przepisach, które weszły w życie 22 czerwca 2023 r. wprowadzone zostały ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535).

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Zgodnie z art.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Nowe przepisy definiują małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej, jako ofiarę - osobę doznającą przemocy domowej.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystywanie nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- a) **Przemoc fizyczna** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest przez kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowania, użycie broni
- b) **Przemoc psychiczna** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowania gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)
- c) **Przemoc seksualna** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pozycja seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych
- d) **Przemoc ekonomiczna** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową
- e) **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może się ono zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie

dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

- f) **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym.

Przemoc domowa najczęściej ma charakter długotrwały i cykliczny. W cyklu przemocy wobec bliskich można zaobserwować trzy następujące po sobie fazy:

- a) **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- b) **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, osoba stosująca przemoc przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, osoby doznające przemocy w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę.
- c) **Faza miodowego miesiąca** - to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że TO się więcej nie powtórzy. Osoby doznające przemocy wierzą, wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragną. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Najczęściej osobami doznającymi przemocy są kobiety i dzieci, ale też osoby starsze i niepełnosprawne. O dziecku mówi się często, że jest „idealnym kandydatem na ofiarę”. Nikt jednak nie zna rzeczywistej skali zjawiska. Przemoc domowa najczęściej dzieje się za zamkniętymi drzwiami, bez świadków. Przemoc jest jedną z najcięższych

form naruszenia praw człowieka. W każdym przypadku jest naruszeniem godności, która stanowi istotę praw człowieka. Naruszanych jest przy tym wiele innych praw, jak prawo do zdrowia, prawo do wolnego wykonywania zawodu, prawo do ochrony przed pracą przymusową. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy jest naczelnym składnikiem godności ludzkiej i dlatego kwestia ta powinna zawsze zajmować priorytetowe miejsce w kształtowaniu również lokalnej polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Służby publiczne z pewnością powinny uszanować intymność sfery domowej, lecz nie w sytuacji, gdy interwencja instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa jednostki w jej rodzinnym środowisku. Samo stwierdzenie, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, nie jest już wystarczające do jej zapobiegania.

Przemoc prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych. Dla ofiar przemocy domowej jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym ich psychikę, dezorganizuje życie rodziny i wpływa destruktywnie na jej funkcjonowanie. Przemoc jest problemem społecznym i wymaga podejmowania kompleksowych, zintegrowanych działań przez samorządy lokalne.

Niezbędne zatem jest udoskonalenie systemu wsparcia, który zapewniłby nie tylko ściganie sprawców, lecz dawałby ofiarom prawo do obrony i bezpieczeństwa. Zjawisko przemocy wymaga podjęcia działań o szerokim zakresie, które będą kompleksowo i długotrwale wspierać rodziny, w których przemoc występuje, a także będą zapobiegać powstawaniu i rozszerzaniu się dalszych form przemocy wobec najbliższych.

2. DANE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE POWIATU CHEŁMIŃSKIEGO

Powiat Chełmiński jest położony na prawym brzegu Wisły, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, zajmuje obszar 527 km², który zamieszkuje 48 434 osób, z czego 24 978 to kobiety, 23 456 to mężczyźni (dane na dzień 31.12.2022r. uzyskane z urzędów gmin). Powiat swoim zasięgiem obejmuje miasto Chełmno oraz sześć gmin wiejskich: Chełmno, Kijewo Królewskie, Lisewo, Papowo Biskupie, Stolno i Unisław.

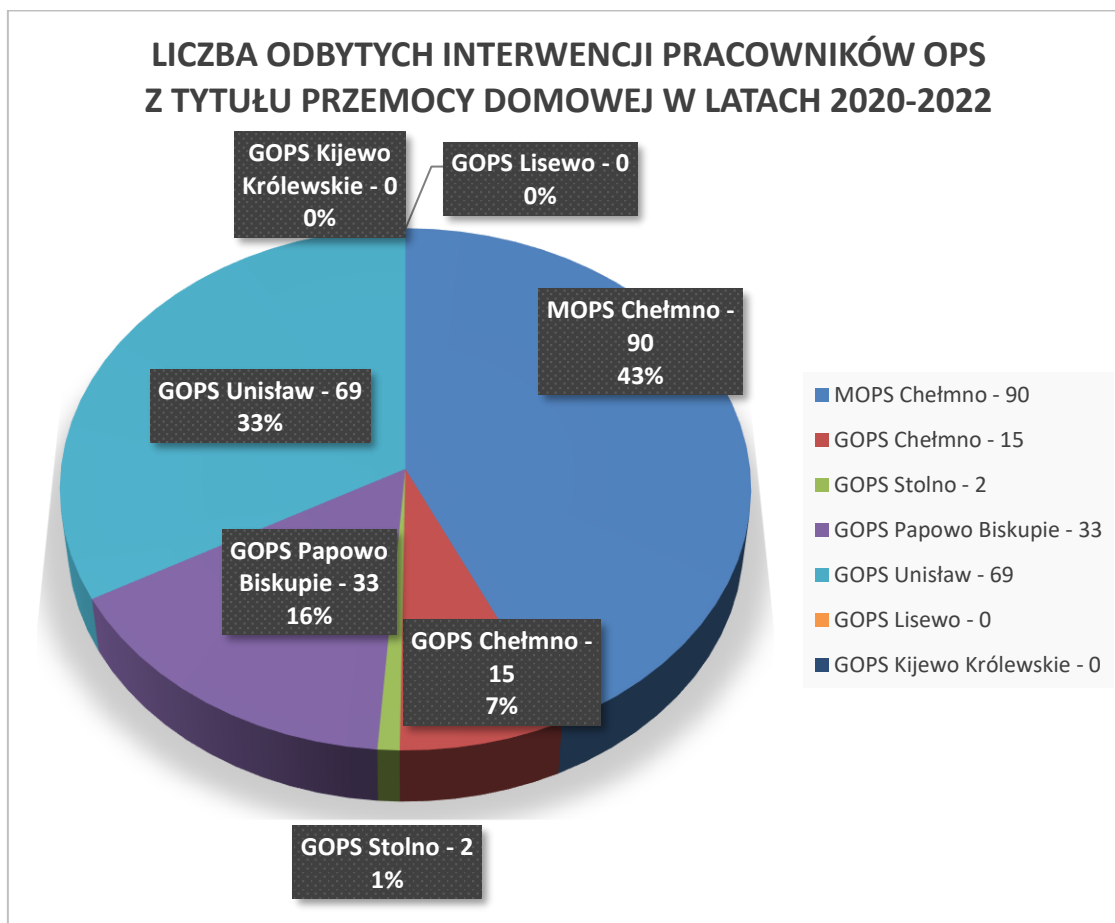

2.1. Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Chełmińskiego

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w Powiecie Chełmińskim realizowane są przez Miejski i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Komendę Powiatową Policji w Chełmnie, Sąd Rejonowy, prokuraturę, samorządy gminne, samorząd powiatowy oraz organizacje pozarządowe.

Głównym realizatorem działań skierowanych na ograniczenie oraz zwalczanie zjawiska przemocy domowej na terenie poszczególnych gmin i miasta są ośrodki pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby interwencji kryzysowych związanych z przemocą domową, podjęte w latach 2020-2022 przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Chełmińskiego.

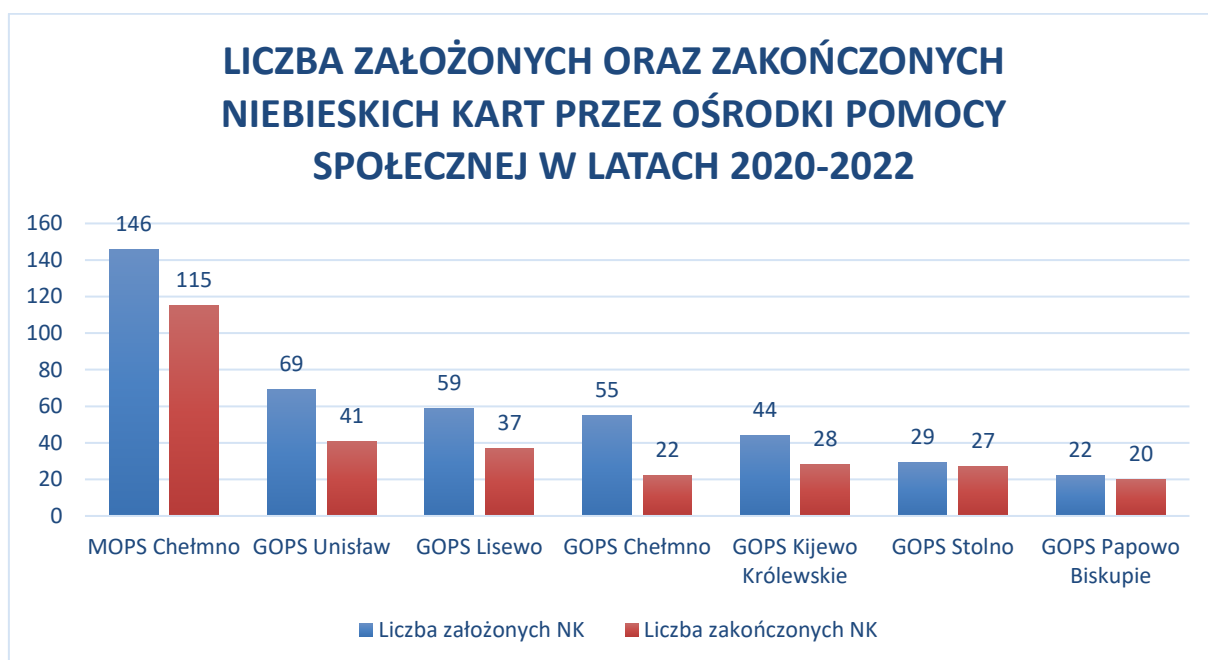

Interwencja kryzysowa to zespół interdyscyplinarnych, profesjonalnych, celowych skoordynowanych oddziaływań, wykorzystujących zasoby klienta kryzysowego, jego naturalnego otoczenia społecznego oraz instytucji pomagających, których celem jest ułatwienie odzyskania przezeń równowagi wewnętrznej i poczucia sprawczości oraz rozwiązania problemu / problemów / stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny/osoby dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, oświaty,

ochrony zdrowia itp. w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem stosowania przemocy domowej.

Poniżej zostało przedstawione zestawienie liczby założonych Niebieskich Kart przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Chełmińskiego w latach 2020-2022.

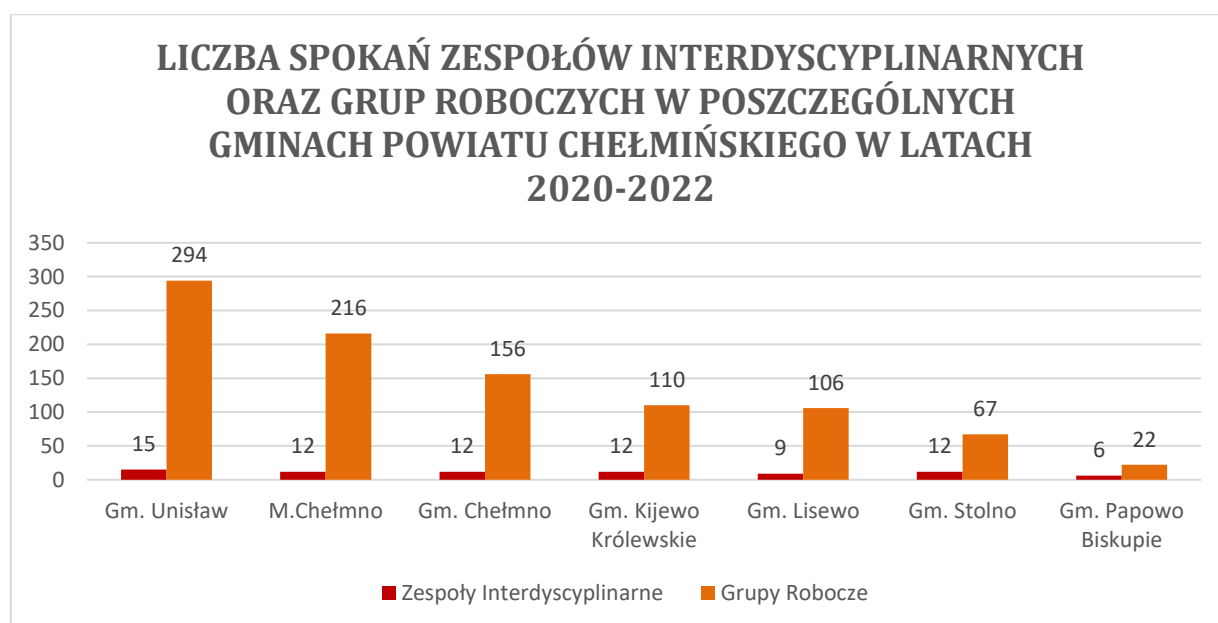
Jak wynika z powyższego zestawienia pracownicy ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Chełmińskim, w toku prowadzenia czynności służbowych w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie założyli w latach 2020-2022 łącznie 424 egzemplarze Niebieskich Kart, zakończono 290.

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Przedstawiciele powyższych podmiotów po podjęciu interwencji oraz wszczęciu postępowania „Niebieskie Karty” informują o w/w działaniach przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Zespół interdyscyplinarny powołany jest przez gminę/miasto. Jego zadaniem są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, opierające się przede wszystkim na diagnozowaniu i przeciwdziałaniu problemowi przemocy, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym w/w zjawiskiem wobec osób doznających

przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, miejskiej/gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. W skład zespołu mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół interdyscyplinarny do czerwca 2023r. tworzył grupy robocze w celu rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Od dnia 22 czerwca 2023r. obowiązują nowe przepisy, na podstawie których zespół interdyscyplinarny w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji, w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji związanych z tym zadań powołuje grupę diagnostyczno-pomocową. Zgodnie z normami przepisów prawa posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na dwa miesiące. Natomiast prace w grupach diagnostyczno-pomocowych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Poniższe dane przedstawiają liczbę spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w poszczególnych gminach Powiatu Chełmińskiego w latach 2020-2022.

Łączna liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w poszczególnych gminach Powiatu Chełmińskiego w latach 2020-2022 wyniosła **1049**.

W skład poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych i roboczych, działających na terenie Powiatu Chełmińskiego, w latach 2020-2022 wchodził przedstawiciel: Ośrodków Pomocy Społecznej (kierownicy, pracownicy, asystenci), Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodka Interwencji Kryzysowej (psycholog, pedagog/pr. socjalny), Policji (dzielnicowi), kuratorzy sądowi, pracownicy oświaty (nauczyciele, dyrektorzy szkół, przedszkoli, pedagodzy, psychologowie), pracownicy służby zdrowia, prokuratury, członkowie organizacji pozarządowych.

Obecnie grupę diagnostyczno-pomocową powołuje zespół interdyscyplinarny niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu stosowania przemocy domowej. W skład grupy diagnostyczno – pomocowej wchodzi pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. W skład tej grupy, mogą także wchodzić: pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystent rodziny, pedagog, psycholog, terapeuta, nauczyciel znający sytuację domową małoletniego, osoby wykonujące zawód medyczny (lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny), przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagog, psycholog, terapeuta, kurator, żołnierz Żandarmerii Wojskowej (jeżeli przemoc domową stosuje żołnierz pełniący czynną służbę wojskową), a także przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w zależności od potrzeb i konieczności dokonania oceny sytuacji oraz zaplanowania pomocy.

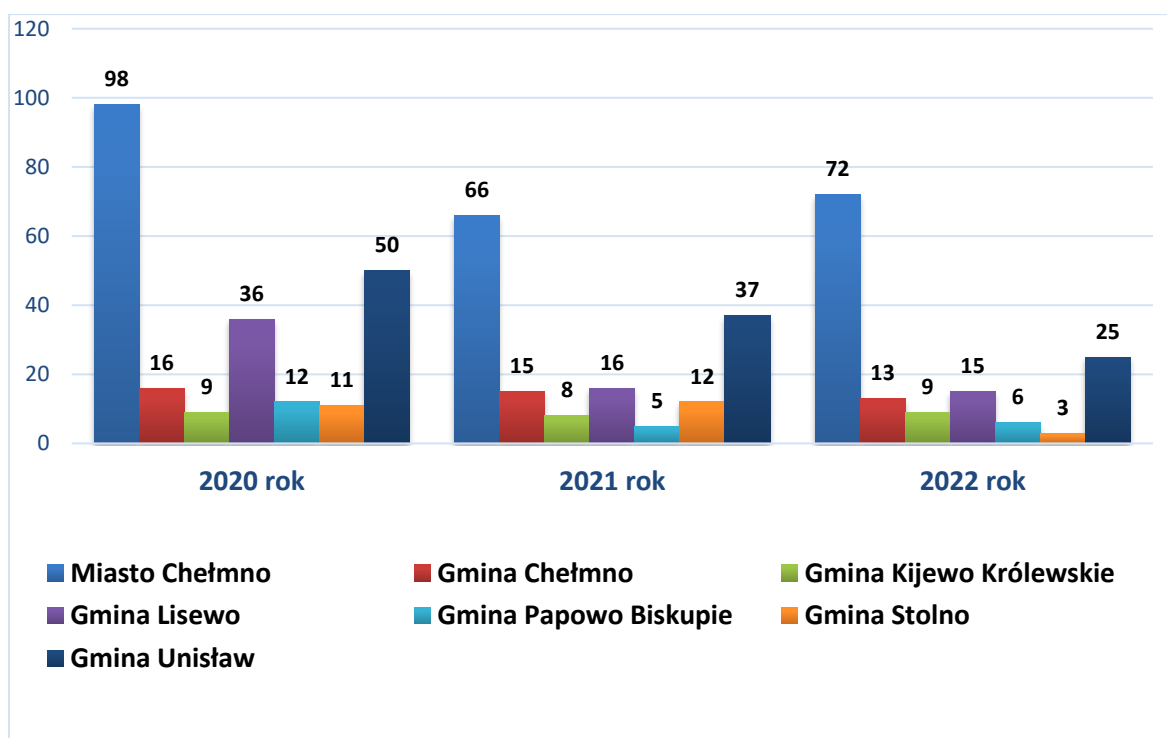
2.2. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie

Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie interwencje domowe Policji w Powiecie Chełmińskim w latach 2020-2022 przedstawiają się następująco:

a) Liczba interwencji domowych w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Miasto Chełmno	98	66	72
Teren wiejski	134	93	71
OGÓŁEM	232	159	143

Liczba interwencji domowych w poszczególnych gminach powiatu chełmińskiego w okresie 2020-2022

b) Dane dotyczące interwencji Policji „Niebieska Karta” w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie ogółem	178	140	72
w tym: miasto Chełmno	98	66	32

w tym: teren wiejski	80	74	40
Liczba osób pokrzywdzonych ogółem	219	139	122
w tym: liczba kobiet	154	112	102
w tym: liczba mężczyzn	33	16	10
w tym: nieletni	32	11	10
Liczba sprawców przemocy ogółem	185	120	72
w tym: liczba kobiet	15	9	4
w tym: liczba mężczyzn	169	110	68
w tym: nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu ogółem	103	70	64
w tym: liczba kobiet	2	5	3
w tym: liczba mężczyzn	101	65	61
w tym: nieletni	0	0	0
Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura Niebieskich Kart z art.207 KK – znęcanie się nad rodziną:			
wszczętych	90	64	57
stwierdzonych	54	27	18
zakończonych	94	65	61

2.3. Dane uzyskane z Prokuratury Rejonowej w Chełmnie

Poniższe dane przedstawiają liczbę wszczętych, umorzonych oraz zakończonych wydaniem aktu oskarżenia spraw z art. 207 kodeksu karnego w latach 2020-2022 Art. 207. Znęcanie się fizyczne lub psychiczne

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba ogólna zawiadomień z art.207 § 1 KK	207	143	110
w tym: Liczba wszczętych postępowań	91	67	56
w tym: Liczba umorzonych postępowań	47	32	38
Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia i wnioskiem o wydanie wyroku skazującego z art.207 KK	45	16	11
Liczba spraw zakończonych wyrokiem skazującym z art.207 KK	26	40	19
w tym: ze wskazaniem/ zobowiązaniem do udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym	brak danych	brak danych	1

Źródło: Dane uzyskane z Prokuratury Rejonowej w Chełmnie

Korelacja ilości osób stosujących przemoc oraz wszczętych i zakończonych wydaniem aktu oskarżenia spraw z art. 207 kk w odniesieniu do liczby wydanych wskazań do udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym (biorąc nawet pod uwagę tylko rok 2022) jest śladowa.

2.4. Dane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie

- a) Liczba mieszkańców powiatu chełmińskiego objętych wsparciem przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chełmnie w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób objętych wsparciem	28	17	13
Liczba konsultacji	58	58	33

- b) Liczba ofiar przemocy w rodzinie -mieszkańców powiatu chełmińskiego objętych wsparciem przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chełmnie w latach 2020-2022

2020r.	2021r.	2022r.
7 os.	12 os.	1 os.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej działa w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie.

W ośrodku może uzyskać pomoc:

- każdy, kto doświadcza przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, przemocy domowej, ekonomicznej, mobbingu)
- każdy, kto znalazł się w kryzysowej sytuacji życiowej (której powodem była np. katastrofa, klęska, wypadek, zamach, żałoba, utrata osób bliskich, myśli i próby samobójcze, kryzysy małżeńskie)

Pomoc w rozwiązaniu innych ujawnionych problemów lub we wprowadzaniu i utrwalaniu zmian życiowych proponuje zespół terapeutyczny OIK: psycholog oraz pedagog/pracownik socjalny.

Z usług ośrodka mogą korzystać nieodpłatnie mieszkańcy powiatu chełmińskiego: osobiście, telefonicznie, przez internet, drogą pocztową, także anonimowo.

3. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ:

Zgodnie z art.6 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz.U. z 2023r., poz. 1249)do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar doznających przemocy domowej;
2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
2. Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
3. Opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
4. Wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

4. OPIS PROGRAMU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 zwany dalej Programem określa cele, zadania i działania jakie należy podjąć w zakresie tworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Powiecie Chełmińskim. Program swe uwarunkowania prawne czerpie przede wszystkim z **ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz.U. z 2023r. poz.1249)**.

Cele Programu są również spójne z dokumentami krajowymi i międzynarodowymi takimi jak:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2023-2030 (MP 2023 poz. 1232)
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U.2020 poz.1359 ze zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2022r., poz. 1138 ze zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U z 2023 r., poz. 165 ze zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U.2020 poz.1359 ze zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U z 2023r poz. 1870);
- Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2026;
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z 2023r. poz. 1939);
- ustawa z dnia 13 maja 2016r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U z 2023r. poz. 1304 ze zm.).

5. CELE, ZADANIA I DZIAŁANIA, ZAKŁADANE REZULTATY ORAZ WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, koniecznym jest opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej, który uwzględniać będzie podstawowe zasady właściwego reagowania:

- ✓ wcześniej – zanim kryzys nie osiągnął formy trwałej zmiany;
- ✓ sprawniej – aby działania profilaktyczne wyprzedzały działania interwencyjne;
- ✓ skuteczniej – aby działania były kompleksowe i profesjonalne;
- ✓ godniej – aby osoby doznające przemocy w rodzinie nie traciły swej podmiotowości i umiały skutecznie przeciwstawiać się zjawisku;
- ✓ efektywniej – dając szansę na powrót do wyjścia z trudnej sytuacji życiowej;

5.1. Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu chełmińskiego. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- a) Zapobieganie występowania przemocy domowej poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy z uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi
- b) Zmniejszanie negatywnych następstw dla osób doznających przemocy domowej i świadków występowania przemocy domowej
- c) Zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej i zwiększenie dostępności pomocy
- d) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową
- e) Poprawa skuteczności realizowanych zadań przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w domowej w Powiecie Chełmińskim

- f) Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
- g) Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej

5.2. Cele będą realizowane przez:

- a) Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Chełmińskiego
- b) Edukację społeczności lokalnej nt. zjawiska przemocy domowej
- c) Pracę w interdyscyplinarnych zespołach ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz w grupach diagnostyczno-pomocowych
- d) Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu oraz ochrona ich przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę przemocy
- e) Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej na terenie Powiatu Chełmińskiego
- f) Podniesienie poziomu wiedzy osób zajmujących się zawodowo lub społecznie przemocą domową, poprzez organizowanie szkoleń, konferencji, debat nt. przeciwdziałania przemocy domowej
- g) Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej na terenie Powiatu Chełmińskiego
- h) Prowadzenie kompleksowego wsparcia w formie:
 - 1) interwencji kryzysowej,
 - 2) specjalistycznego poradnictwa, w szczególności psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, prawnego, socjalnego
 - 3) pracy socjalnej
 - 4) aktywizacji społecznej i zawodowej,
 - 5) grupy wsparcia
 - 6) podejmowania działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” oraz informowania o podjętych działaniach właściwego gminnego interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy domowej
 - 7) pracy z rodziną

- i) Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą , poprzez udzielanie i zapewnienie:
 - bezpiecznego schronienia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
 - specjalistycznego poradnictwa
 - pomocy socjalnej
 - uczestnictwa w grupie wsparcia dla ofiar przemocy domowej
- j) Zapobieganie stosowaniu przemocy domowej poprzez oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową i ich edukację:
 - 1) udzielanie informacji osobom stosującym przemoc na temat programów korekcyjno -edukacyjnych oraz psychologiczno- terapeutycznych
 - 2) współpraca ze służbami i instytucjami w zakresie realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego oraz psychologiczno- terapeutycznego
 - 3) prowadzenie programu korekcyjno –edukacyjnego oraz psychologiczno- terapeutycznego
- k) Aktualizowanie lokalnego informatora wydanego przez PCPR w Chełmninie dla osób udzielających i szukających pomocy
- l) Ścisłej współpracy z instytucjami i organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodków Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, prokuratury, instytucji ochrony zdrowia oraz szkół.

5.3. Poprzez realizację celów Programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- a) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w Powiecie Chełmińskim
- b) Zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej
- c) Podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie negatywnych skutków stosowania przemocy domowej
- d) Poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej
- e) Podniesienie jakości usług kierowanych do osób dotkniętych przemocą domową
- f) Zmianę świadomości społecznej na zjawisko przemocy domowej, a szczególnie wobec dzieci

- g) Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom doznającym przemocy domowej i osobom stosującym przemoc
- h) Zwiększenie dostępności osób doznających przemocy domowej do specjalistycznych usług

5.4. Wskaźniki realizacji programu:

- a) Liczba szkoleń oraz liczba przeszkolonych z zakresu przeciwdziałania przemocy pracowników różnych instytucji
- b) Ilość odbytych interwencji w terenie z tytułu przemocy domowej
- c) Liczba osób objętych poradnictwem z tytułu przemocy domowej
- d) Artykuły i informacje dotyczące przemocy domowej zamieszczane w lokalnej prasie
- e) Liczba opublikowanych, rozdystrybuowanych ulotek, broszurek dotyczących zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania wsparcia
- f) Liczba dzieci objętych oddziaływaniami terapeutycznymi (światlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, terapie indywidualne, grupy wsparcia)
- g) Liczba osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR, w tym wsparcia całodobowego
- h) Liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc
- i) Liczba osób skierowanych do programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc
- j) Liczba osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc
- k) Liczba osób objętych programem psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc
- l) Liczba „Niebieskich kart” w tym zakończonych

6. ADRESACI PROGRAMU:

Program skierowany jest do:

1. Osób doznających przemocy domowej, w tym:
 - dzieci
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych
 - osób starszych
 - osób niepełnosprawnych
 - byłych małżonków, byłych partnerów lub innych osób pozostających obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania
2. osób stosujących przemoc
3. Świadców przemocy domowej
4. Instytucji zajmujących się szeroko rozumianą przemocą domową
5. Organizacji pozarządowych
6. Społeczności lokalnej

7. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU CHEŁMIŃSKIEGO – REALIZATORZY PROGRAMU

Na terenie powiatu chełmińskiego pomocą i przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się szereg instytucji, jednostek i służb.

1. Miejski i Gminne Zespoły Interdyscyplinarne
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie
3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Chełmnie
4. Ośrodki Pomocy Społecznej
5. Świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne
6. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmnie
7. Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy Urzędzie Miasta w Chełmnie
9. Powiatowa Komenda Policji

10. Straż Miejska
11. Sąd Rejonowy w Chełmnie
12. Prokuratura Rejonowa w Chełmnie
13. Zakład Opieki Zdrowotnej/ Ośrodki Zdrowia
14. Szkoły
15. Organizacje pozarządowe

Głównie działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie Powiatu Chełmińskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne, funkcjonujące w poszczególnych gminach. Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Instytucja	Obszar działania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie	• Prowadzenie interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego oraz pedagogicznego dla osób doświadczających przemocy domowej, za sprawą działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR, • zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy • opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, • działalność informacyjna w zakresie miejsc pomocy dla osób i rodzin wymagających wsparcia specjalistycznego,

	• zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom z rodzin uwikłanych w problem przemocy, poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej, • wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
Ośrodki Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza sytuacji rodzinnej, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie wsparcia specjalistycznego (w tym poradnictwa psychologicznego) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • wszczynanie i uczestnictwo w procedurze „Niebieskie Karty”, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy • zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia poprzez umieszczenie go w pieczy zastępczej, przy asyście odpowiednich służb.
Zespoły Interdyscyplinarne i grupy diagnostyczno-pomocowe	• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy

	• rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”
placówki oświatowe	• Wczesna diagnoza, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • zapewnienie wsparcia pedagogicznego i psychologicznego dzieciom, • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych,

Komenda Powiatowa Policji	• Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • ochrona osób doświadczających przemocy domowej poprzez wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy ;
Prokuratura Rejonowa	• Prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych związanych z przemocą domową, • występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, • zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa.
placówki ochrony zdrowia	• Wczesna diagnoza podczas wywiadu lekarskiego, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • informowanie sądu rodzinnego w przypadku każdorazowego podejrzenia stosowania przemocy • występowanie w roli biegłego oraz wystawianie bezpłatnych zaświadczeń o stanie zdrowia, • składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania to w szczególności:

1. Środki budżetu państwa
2. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego
3. Środki własne powiatu i gmin
4. Środki pozyskane z innych źródeł

9. KONSULTACJE PROGRAMU

Program poddano konsultacjom z osobami zatrudnionymi w ośrodkach pomocy społecznej oraz z członkami zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno – pomocowych (pierwsza dekada lutego 2024) – uwag nie wniesiono.

10. PODMIOT KOORDYNUJACY REALIZACJĘ PROGRAMU

W imieniu powiatu zadania z zakresu wsparcia społecznego realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie

11. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie przebiegu realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dyrektor PCPR w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu sprawozdania z działalności jednostki przedłoży również informację z realizacji niniejszego programu.

12. ZAKOŃCZENIE

Efekty realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej w powiecie chełmińskim zależą będą od stopnia współpracy wszystkich jednostek i instytucji, zaangażowania osób pracujących i realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy, a także ich wrażliwości na problem krzywdzenia ofiar, a w szczególności dzieci, oraz wyczucia i uważności w trakcie podejmowanych interwencji.

Przyczyn stosowania przemocy jest wiele, są różne i trudne do jednoznacznego zdefiniowania, dlatego też istotną rolę w przeciwdziałaniu będzie odgrywać działanie profilaktyczne i umiejętność ludzi zaangażowanych w rozpoznawanie i niwelowanie zagrożeń.